

De verwachting was dat er jaarlijks 10.000, hooguit 15.000 bezoekers het nieuwe Herinneringscentrum Kamp Westerbork zouden komen bezoeken. In de wintermaanden zou er zeker geen publieke belangstelling zijn, reden waarom het dan ook gesloten was.

HERINNERINGSCENTRUM KAMP WESTERBORK

35
jaar

GEZIEN DE WEERSTANDEN die de initiatiefnemers hadden ondervonden in de jaren daarvoor, moest maar worden afgewacht of er veel belangstelling zou zijn. Marktonderzoek was er tenslotte niet gedaan en echt vergelijkingsmateriaal was er evenmin. We schrijven dan 1983. Het op 12 april door koningin Beatrix geopende gebouw, gelegen in de boswachterij Hooghalen, beschikte dan ook niet over een verwarming. De paar medewerkers konden in de gesloten periode hun werk wel doen in een kantoor in Assen.

De bescheiden verwachtingen werden echter in het eerste openingsjaar verre overtroffen: 50.000 bezoekers in een periode van zeven maanden. Maar zou hier geen sprake zijn van iets nieuws dat snel weer zou wegzakken? In de daarop volgende jaren leek het die richting op te gaan: het aantal bezoekers nam af. Het leek de opvatting te

bevestigen die in het lustrumjaar 1985 door prof.dr. Lou de Jong werd geuit. Hij meende, als bijna ieder met hem, dat het de laatste keer was geweest dat zo massaal en zo omvangrijk '40-'45 was herdacht. Hij voorzag niet dat de interesse geheel zou verdwijnen voor deze periode, wel dat de belangstelling alleen maar minder zou worden.

Nu, 35 jaar later kunnen we constateren dat deze toekomstvoorspelling weinig realiteitswaarde heeft gehad. Immers, de bezoekersaantallen zitten in de laatste jaren op meer dan 170.000. En een veelvoud daarvan bezoekt het terrein van kamp Westerbork. De enkele medewerkers van toen is inmiddels een groep geworden van 35 mensen, ondersteunt door bijna 100 vrijwillige medewerkers.

Er is opmerkelijk veel veranderd in de aandacht die er in ons land voor de oorlogs- en bezettingstijd is. En dat is goed af te lezen aan de geschiedenis van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork. Was het streven aanvankelijk gericht op een betere toegankelijkheid van het voormalig kampterrein en het realiseren van een eenvoudige informatievoorziening, nu is er sprake een dynamisch museum. Niet alleen herdenken en herinneren zijn belangrijke taken maar evenzeer een actief museaal en educatief beleid om de historische en actuele betekenis van kamp Westerbork over te brengen.

Het statische herinneringscentrum van toen is in tal van opzichten niet meer te vergelijken met de instelling die het nu is, niet alleen ter plekke maar ook in den lande. Door het Herinneringscentrum ontwikkelde educatieve programma's vinden veel toepassing op scholen, jaarlijks worden er educatieve reizen voor lerarenopleidingen georganiseerd, heeft 'Srebrenica' een plek gekregen in de activiteiten, worden ooggetuigen als gastsprekers professioneel begeleid, en vormt de database van *Een Naam en een Gezicht* een bijzonder en uniek Joods monument. Grote en omvangrijke projecten worden gerealiseerd zoals *De 102.000 Namen Lezen* in de lustrumjaren of het pas verschenen monumentale *De 102.000 Namen*. Er is een Westerborkleerstoel ingesteld aan de beide Amsterdamse universiteiten, het Herinneringscentrum werkt met collega-instellingen in het buitenland intensief samen en participeert in Europese projecten. Het min of meer onbekende Westerbork van 35 jaar geleden, waarvan de historische plek nauwelijks te vinden was, is met het European Heritage Label inmiddels een Europees lieu de mémoire geworden en, met de Westerborkfilm, opgenomen in het UNESCO Memory of the World Register.

Ook het terrein van kamp Westerbork is wezenlijk veranderd. Van een mooi parklandschap is het dankzij de symbolische herinrichting, 25 jaar geleden, een meer kenbare plek geworden, met name ook dankzij *De 102.000 stenen* op de voormalige appèlplaats. Inmiddels is de zichtbaarheid vergroot met onder meer het plaatsen van een deel van barak 56, met twee authentieke wagons alsook een spoortracemarkering. En de woning van de kampcommandant is op bijzondere wijze deel van het geheel geworden.

Er is daadwerkelijk veel veranderd. Maar er is ook een constante: het vertellen van 102.000 keer het verhaal van een mens, het was en is de rode lijn in het werk van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork.

